

Orkidéer i Rumænien

Del 1

Nora De Angelli fortæller historien om en bog, et projekt og en livstids dedikation

*Tekst og fotos: Nora De Angelli
Oversættelse: Svend Erik Hansen*

Jeg er født i Sinaia, Rumænien og efter at have afsluttet Molekylær Biologi ved Universitetet i Bukarest fortsatte jeg videre studier i Holland og senere i London ved University College London og Imperial College. Jeg følte efter nogle år, jeg havde behov for at lave noget andet og tog en Master i Dokumentarfilm fra Londons University of the Arts.

Ved et lykketræf kom jeg til at studere ... vilde orkidéer. Jeg var netop ved at afslutte et filmprojekt i London, da min far kontaktede mig og foreslog, at jeg midlertidigt vendte tilbage for at hjælpe ham med at færdiggøre et lille projekt om vilde orkidéer i Bucegibjergenes

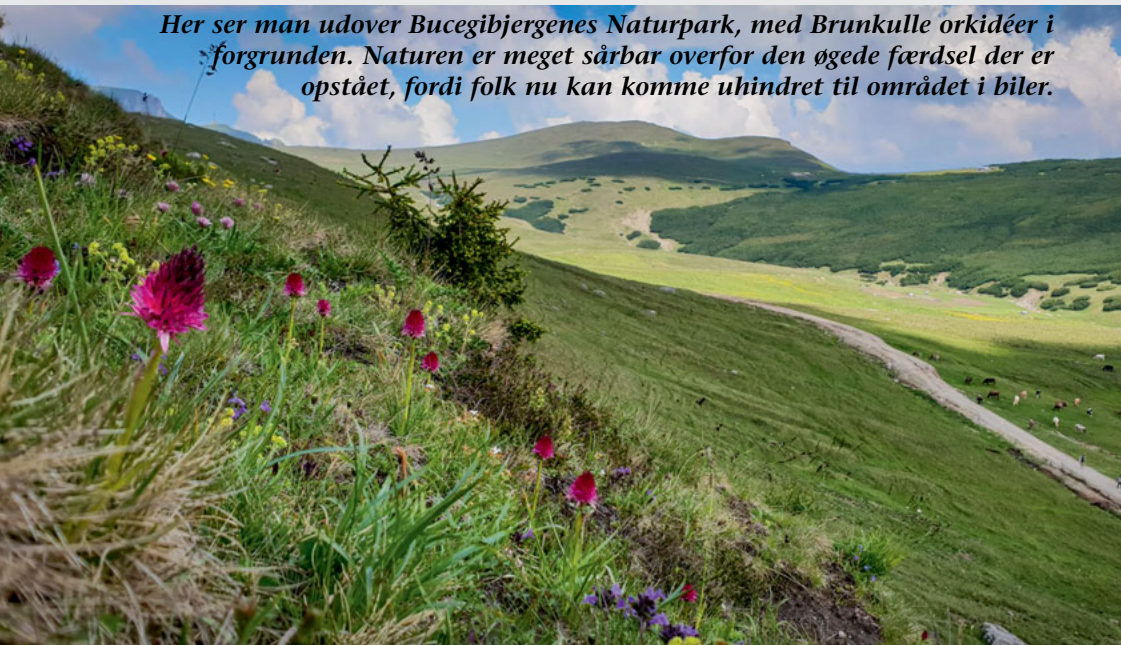
Naturpark, et beskyttet reservat. Så med et kort afbræk (troede jeg dengang) fra min hektiske hverdag i London, tog jeg hjem for "lige" at studere..... nogle vilde orkidéer.

(Hun arbejder nu på en Ph.D. i Orkidlologi ved et Universitet i Budapest, Red.)

Rumænien

Rumænien er et smukt land centralt beliggende i skæringspunktet mellem Central-, Øst- og Sydøsteuropa. Det er omtrent af samme størrelse som Storbritannien. Dets geografi er meget varieret med seks typer terræn - store

Her ser man udover Bucegibjergenes Naturpark, med Brunkulle orkidéer i forgrunden. Naturen er meget sårbar overfor den øgede færdsel der er opstået, fordi folk nu kan komme uhindret til området i biler.

Nigritella bicolor i Bucegibjergenes
Naturpark

Nigritella miniata i Bucegibjergenes
Naturpark

strande og klitter ved bredden af Sortehavet; steppelandene på Dobrogean Plateauet (som strækker sig så langt som til Kaukasus og det vestlige Kasakhstan); store sletter; subalpine bakker og bjergkæden Karpaterne. Sidstnævnte består af et af de største områder med uforstyrret skov i Europa, og er hjemsted for ca. 60% af den totale population af den europæiske brune bjørn.

Rumænien har et tempereret kontinentalt klima med fire forskellige årstider, der er kendetegnet ved varme somre og kolde vintre og derimellem forår og efterår. Det er vist unødvendigt at sige, at et land med så forskelligartet terræn udgør et biodiversitetsparadis. Efter mange års studier i udlandet vendte jeg tilbage til Rumænien for at hjælpe min far med at gennemføre et lille projekt om de vilde orkideer i Bucegibjergenes Naturpark,

der omgiver Sinaia, hvor jeg kommer fra. Jeg fandt ud af, at orkideer voksede overalt, ikke kun i min fars "lille hjørne af paradys", naturparken.

Projekt Rumænske Orkideer

Sådan startede Projekt Rumænske Orkideer, der kom til at strække sig over fire år, og blev en besættelse i jagten på vilde orkideer. I efteråret 2020 var vi endelig i stand til at konkludere, at orkideer i Rumænien er repræsenteret af tre underfamilier og 26 slægter og omfatter cirka 71 arter, 14 underarter, 48-49 sorter, undervarianter og former, seks intrageneriske hybrider og en intergenerisk hybrid, nyt inden for videnskaben (ikke alle underarter, sorter og former accepteres af Kew, Red.). Vi studerer i øjeblikket syv nyopdagede arter og fem underarter, som venter på at blive bekræftet i den

Nigritella rhellicani i Bucegibjergenes
Naturpark

nærmeste fremtid. Artslisten forbliver åben, i håb om at der vil blive gjort nye opdagelser i de kommende år. For at give dig ide om orkidérigdommen i dette land vil jeg præsentere et par arter, nogle endemiske i Rumænien eller meget sjældne, andre spektakulære eller nyligt fundne.

Bucegibjergenes Naturpark

Denne er beliggende centralt i Rumænien i Prahova amt. Det højeste punkt er cirka 2.200 meter, og klimaet er køligt, alpint, kontinentalt, med kølige somre og lange vintre. Ikke desto min-

Epipogium aphyllum.

Nærbillede af blomster, i den ene ses svirrefluen *Episyrphus balteatus*, der arbejder for at få nektar med.

En gruppe *Epipogium aphyllum* i
naturlige omgivelser i Bucegibjergenes
Naturpark

dre, når foråret kommer, forvandler stedet sig til et blomsterparadis. Parken er hjemsted for de berømte Brunkulle orkideer, *Nigritella - austriaca, miniata, bicolor, rhellicani* og to nyopdagede arter - der dækker de høje alpine sletter i juni og juli.

I midten af juni, i lavere højder (subalpine, ca. 800-1.200 m), dybt inde i de fugtige, mørke blandede skove, kan man se store populationer af den gådefulde Knælæbe, *Epipogium aphyllum*, vokse i overflod, hvor de bladløse orkidéer falder sammen med tæppet af døde blade, der dækker skovbunden.

Andre spektakulære arter, der findes i parken, er *Ophrys insectifera* og *Oph. oestriifera* subsp. *cornuta* (nu *Oph. scolopax* subsp. *cornuta*). En anden art, der overraskende nok findes i Prahova amt, er den smukke *Cypripedium calceolus*. Den findes her i en sjælden, dobbelthovedet form, hvor blomsterstanden består af to store blomster og tilhører en unik, isoleteret population på omkring 40-45 individer, som min far har holdt nøje under observation i løbet af de sidste 50 år. Placeringen er fuldstændig ukendt for offentligheden, og dette har hjulpet planterne med at overleve uforstyrret, og de producerer smukke blomster hvert år i begyndelsen af maj.

Rodneibjergenes Nationalpark

Et andet magisk sted, hvor Fruesko-orkidéen danner populationer med hundreder af individer, er i Rodneibjergenes Nationalpark, beliggende i det nordlige Moldavien, den østligste region i Rumænien. I sommeren 2019 var vi heldige at finde den sjældne *Cyp. calceolus* var. *citrinum*, hvor bægerblade og laterale kronblade er helt gule ligesom læben

Ophrys insectifera i Bucegibjergenes Naturpark.

på grund af en total mangel på anthocyaninpigmenter, så blomsterne ser helt gule ud. I Rumænien var dette det eneste eksemplar, der vides nogensinde at have blomstret i naturen, men i foråret 2020 blev denne unikke plante gravet op og stjålet. Tyven blev aldrig fanget.

Iron Gates Naturpark

Nu er det tid til at rejse længere sydpå, hvor landskabet ændrer sig. De sydlige dele af landet, der strækker sig langs den mægtige flod Donau (Europas næstlængste flod efter Volga. Donau løber 2877 km fra sin kilde i Tysklands Schwarzwald til Sortehavet), har et særligt regionalt klima, der er præget af et typisk middelhavsklima, betydeligt mildere og langt mere fugtigt end resten af landet.

Det er her Donau løber ind i Rumænien, og danner de længste og mest spektaku-

Cypripedium calceolus i Rodneibjergenes Nationalpark. Bemærk at flere af dem er af den dobbelthovede type.

lære kløfter i Europa ved at adskille de sydlige Karpaterbjerge fra Balkanbjergene. Denne fantastiske region kaldes Iron Gates Naturpark, og ligger ved bredden af Donau på grænsen mellem Serbien og Rumænien. Parken er et orkidéparadis med snesevis af arter - nogle findes kun i denne region, hvad angår Rumænien såsom den smukke *Anacamptis papilionacea* og dens hybrid med *Ant. morio*, *Ant. × gennarii*, som begge er rigt repræsenteret i forskellige dele af parken.

Den selvbestøvende *Ophrys apifera* findes også ofte dér. Mens vi undersøgte parken i 2017, var vi heldige at finde, i et afsides beliggende område, et enkelt individ af den specielle *Ant. × olida* notehosubsp. *paparistoi*, en hybrid mellem *Ant. coriophora* og *Ant. morio* subsp. *caucasica*, som begge findes i større mængder i denne region.

Dobrogea (Dobruja) Plateauet - Babadagskovens Naturresevat

Ved Rumæniens østlige grænse når vi Dobrogea (Dobruja) Plateauet. Klimaet her er varmere og mere tørt, faktisk ret tørt, i forhold til resten af landet, og som sådan er floraen i denne region, der består af nogle middelhavsarter, meget speciel. Et af de bedste orkideområder i Dobrogea er Babadagskovens Naturresevat. På trods af de brændende sommertemperaturer (som kan nå 40-43 °C) er skoven overraskende rig på orkideer. Den mest spektakulære og imponerende af alle er uden tvivl *Himantoglossum calcaratum* subsp. *jankae*, der lejlighedsvis vokser til 1 meter i højden. Den blomstrer i juli og tiltrækker sine bestøvere med sin undertiden ubehagelige duft. Andre mere repræsentative arter inkluderer *Anacamptis pyramidalis* og den i store mængder forekommende *Orchis*

Cypripedium calceolus var. *citrina*,
Rodneibjergenes Nationalpark. Dette er
det eneste eksemplar, man mener, har
blomstret i naturen, og det blev stjålet
året efter at billedet blev taget

purpurea, der begge udviser stor farveva-
riation. Den sjældne hvide sort, *O. pur-
purea* f. *albiflora*, kan findes her. I begyn-
delsen af maj ses den smukke violette
Limodorum abortivum, også i de skygge-
fulde skovkanter.

(Fortsættes i næste nummer)

Herunder ses et billede af den sjældne
hvide sort, *O. purpurea* f. *albiflora* i
Babadagskovens Naturreservat, her i
Donaus delta.

Herunder en *Anacamptis morio* f. *alba*

